

Kinh Đại Bát-Nhã Ba-La-Mật-Đa
(Trọn bộ 24 tập)

Hán dịch: Tam Tạng Pháp Sư Huyền Trang

Việt dịch: Hòa Thượng Thích Trí Nghiêm

Khảo dịch: Hòa Thượng Thích Thiện Siêu
Sài Gòn 1998

--- o0o ---

Tập 23
QUYỀN THỨ 564
HỘI THỨ NĂM

Phẩm
THẮNG Ý LẠC
Thứ 20

**Lại nữa, Thiện Hiện! Nếu các BỒ-tát đem vui
thắng ý muốn chứng Vô thượng Chánh đẳng BỒ-đề,
thường nên gần gũi cúng dường cung kính tôn trọng
ngợi khen bạn lành chơn tịnh.**

**Bấy giờ, Thiện Hiện bèn thưa Phật rằng: Hạng
nào gọi là bạn lành BỒ-tát?**

**Phật bảo: Thiện Hiện! Chư Phật đều gọi bạn
lành BỒ-tát. Nếu những kẻ năng tuyên nói Bát-nhã
Ba-la-mật-đa sâu thẳm, dạy răn dạy trao chúng các
BỒ-tát, khiến đối pháp môn sâu thẳm Bát-nhã Ba-**

la-mật-đa năng ngộ vào được, cũng được gọi là bạn lành BỒ-tát. Bồ thí, Tịnh giới, An nhẫn, Tinh tiến, Tĩnh lự, Bát-nhã Ba-la-mật-đa phải biết cũng gọi bạn lành BỒ-tát. Như vậy sáu thứ Ba-la-mật-đa cùng các BỒ-tát làm thầy làm dẫn, làm tổ làm đuốc, làm sáng làm soi, làm nhà làm hộ, làm về làm tới, làm còn làm bãi, làm cha làm mẹ. Chư Phật quá khứ vị lai hiện tại đều nương sáu thứ Ba-la-mật-đa mà được thành xong sự nghiệp công đức. Sở dĩ vì sao? Vì sáu thứ Ba-la-mật-đa như thế năng khắp nhiếp thọ tất cả Phật pháp.

Vậy nên, Thiện Hiện! Nếu các BỒ-tát muốn chứng Vô thượng Chánh đẳng BỒ-đề nên học sáu thứ Ba-la-mật-đa.

Lại nữa, Thiện Hiện! Nếu các BỒ-tát muốn học sáu thứ Ba-la-mật-đa nên đối kinh điển Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm, chăm lòng lóng nghe, thọ trì đọc tụng, quan sát nghĩa thú, tỉnh quyết chỗ nghi. Sở dĩ vì sao? Vì kinh điển Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm như thế năng cùng sáu thứ Ba-la-mật-đa làm tôn làm dẫn, làm mẹ sanh nuôi.

Thiện Hiện phải biết: Nếu các BỒ-tát muốn được hành chẳng theo người dạy, muốn trụ bậc chẳng theo người dạy, muốn dứt nghi tất cả hữu

tình, muốn mãi nguyện tất cả hữu tình, nên học Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm như thế.

Cụ thợ Thiện Hiện bèn thưa Phật rằng: Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm lấy gì làm tướng? Phật bảo: Thiện Hiện! Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm vô ngại làm tướng.

Bấy giờ, Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Vả có nhân duyên Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm tướng vô ngại, tất cả pháp khác cũng được có ư?

Phật bảo: Thiện Hiện! Có nhân duyên nên Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm tướng vô ngại, tất cả pháp khác cũng có thể nói có. Sở dĩ vì sao? Vì tất cả pháp không chẳng đều như Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm là xa lìa không.

Cụ thợ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Nếu tất cả pháp đều xa lìa không làm sao hữu tình có nhiệm có tịnh? Sở dĩ vì sao? Vì chẳng phải pháp xa lìa không khá nói có nhiệm tịnh, chẳng phải xa lìa không năng chứng được Bồ-đề, chẳng phải xa lìa không có pháp riêng khá được, thì làm sao cho tôi hiểu nghĩa như thế?

Phật bảo: Thiện Hiện! Nơi ý hiểu sao? Hữu tình đem dài có tâm ngã thấy chấp ngã thấy chẳng? Thiện Hiện thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Như vậy.

Phật bảo: Thiện Hiện! Nơi ý hiểu sao? Hữu tình sở chấp ngã và ngã sở xa lìa không chẳng? Thiện Hiện thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Như vậy.

Phật bảo: Thiện Hiện! Nơi ý hiểu sao? Đâu chẳng hữu tình bởi ngã ngã sở trôi lăn sanh tử? Thiện Hiện thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Như vậy.

Phật bảo: Thiện Hiện! Như vậy hữu tình trôi lăn sanh tử mới thi thiết tạp nhiễm và thanh tịnh đấy. Bởi các hữu tình hư vọng chấp trước ngã và ngã sở nói có tạp nhiễm, mà ở trong ấy không kể tạp nhiễm. Bởi các hữu tình chẳng vọng chấp trước ngã và ngã sở nói có thanh tịnh, mà ở trong ấy không kể thanh tịnh.

Vậy nên, Thiện Hiện! Mặc dù tất cả pháp đều xa lìa không mà các hữu tình cũng có thể thi thiết có nhiễm có tịnh. Nếu các Bồ-tát năng được như thế gọi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa.

Cụ thọ Thiện Hiện bèn thưa Phật rằng: Bạch Thế Tôn hiêm có! Dù tất cả pháp đều xa lìa không mà các hữu tình có nhiễm có tịnh. Nếu các Bồ-tát năng hành như thế thời chẳng hành sắc thọ tướng hành thức, thế gian trời, người, a-tổ-lạc thấy đều chẳng dẹp được; khắp hơn tất cả Thanh văn, Độc giác hành sở hành đến chỗ không ai hơn. Các Bồ-tát này do Bát-nhã Ba-la-mật-đa tác ý tương ưng

đây, đêm ngày an trụ phương tiện khéo léo hướng tới Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, mau chứng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề.

Phật bảo: Thiện Hiện! Như vậy, như vậy.

Lại nữa, Thiện Hiện! Nơi ý hiểu sao? Giả sử tất cả hữu tình ở trong châu Thiệm bộ đây chẳng trước chẳng sau đều được thân người, phát tâm Bồ-đề bố thí trọn đời, đem bố thí đây hồi hướng Bồ-đề. Nhờ nhân duyên này được phước nhiều chăng?

Thiện Hiện thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Rất nhiều.

Phật bảo: Thiện Hiện! Nếu các Bồ-tát thấp đến một ngày an trụ tác ý tương ưng Bát-nhã Ba-la-mật-đa, chỗ được công đức rất nhiều hơn trước vô lượng vô số. Sở dĩ vì sao? Vì Bồ-tát như thế an trụ tác ý tương ưng Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm như vậy, như vậy kham làm ruộng phước tất cả hữu tình. Bởi Bồ-tát đây sở khởi lòng từ, các loại hữu tình không ai kịp được, duy trừ Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác. Bồ-tát như thế đủ huệ thắng diệu, do huệ thắng diệu thấy các hữu tình chịu khổ não lớn như bị đâm giết, khởi lòng đại bi. Lại đem thiên nhãn thấy các hữu tình thành nghiệp vô gián, đọa chỗ không rảnh chịu các khổ não, hoặc bị lưới tà kiến che khuất, chẳng thấy đường chánh. Thấy

rồi thương xót sanh chán sợ lớn, duyên khắp tất cả thế gian hữu tình, khởi tác ý tương ưng Đại từ bi: Ta phải khắp vì tất cả hữu tình làm vị Đại đạo sư khiến thoát các khổ.

Mặc dù khởi nghĩ đây mà chẳng trụ tướng này, cũng chẳng trụ tướng khác. Đấy gọi Đại Huệ Quang Minh Bồ-tát. Do trụ trụ đây năng làm ruộng phước tất cả thế gian, dù chưa chứng được Nhất thiết trí trí mà đối Bồ-đề đã chẳng quay lui, kham nhận tất cả cứng dường của thí chủ. Bồ-tát như thế khéo trụ Bát-nhã Ba-la-mật-đa, đã năng rớt ráo đèn được ơn thí chủ, cũng năng gần gũi được Nhất thiết trí trí.

Vậy nên, Bồ-tát muốn chẳng hư thọ thế gian tín thí, muốn chỉ đường nẻo chơn tịnh cho hữu tình, muốn vì hữu tình làm nhiều ích lớn, muốn vì thế gian làm soi sáng lớn, muốn thoát hữu tình sanh tử lao ngục, muốn cho hữu tình pháp nhãn thanh tịnh; thường nên an trụ tác ý tương ưng Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm. Do tác ý đây, có những lời nói ra đều tương ưng lý thú Bát-nhã Ba-la-mật-đa, các tác ý khác không cho tạm khởi.

Sở dĩ vì sao? Bồ-tát như thế tác ý tương ưng Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm tuôn chảy nối nhau. Ví như có người từ trước chưa có ngọc báu ma-ni, lúc sau gặp được vui mừng hơn hở; gặp duyên mất

lại sanh buồn khổ lớn, thường ôm lòng than tiếc chưa từng lìa nhớ, nghĩ phải kể nào được ngọc ấy lại. Người kia do tác ý tương ưng này duyên ngọc quý đây không lúc tạm bỏ. Bồ-tát cũng thế, nên thường an trụ tác ý tương ưng Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm. Nếu chẳng an trụ tác ý như thế thì là rơi mất tác ý tương ưng Nhất thiết trí trí.

Bấy giờ, Thiện Hiện bèn thưa Phật rằng: Nếu tất cả pháp và các tác ý đều lìa tự tánh, Bồ-tát làm sao chẳng lìa tác ý tương ưng Bát-nhã Nhất thiết trí trí?

Phật bảo: Thiện Hiện! Nếu các Bồ-tát biết tất cả pháp và các tác ý đều lìa tự tánh, là các Bồ-tát này chẳng lìa Bát-nhã Nhất thiết trí trí. Sở dĩ vì sao? Vì Bát-nhã Nhất thiết trí trí và các tác ý sâu thẳm tự tánh đều không, không thêm không bớt.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Nếu Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm tự tánh thường không, không thêm không bớt, Bồ-tát làm sao thêm lớn Bát-nhã Ba-la-mật-đa gần được Bồ-đề?

Phật bảo: Thiện Hiện! Nếu các Bồ-tát hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm biết tất cả pháp không thêm không bớt, đối Bát-nhã Ba-la-mật-đa cũng không thêm bớt. Nếu các Bồ-tát năng biết như

thế, nghe tất cả pháp không thêm không bớt chẳng kinh chẳng sợ cũng chẳng chìm đắm, các Bồ-tát này hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm đã đến rốt ráo, an trụ bậc Bồ-tát chẳng quay lui, mau chứng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề.

Cụ thọ Thiện Hiện thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Vì tức Bát-nhã Ba-la-mật-đa năng hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng? Thiện Hiện! Chẳng phải.

Bạch Thế Tôn! Vì lìa Bát-nhã Ba-la-mật-đa có pháp khá được năng hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng? Thiện Hiện! Chẳng phải.

Bạch Thế Tôn! Vì tức Bát-nhã Ba-la-mật-đa không năng hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng? Thiện Hiện! Chẳng phải.

Bạch Thế Tôn! Vì lìa Bát-nhã Ba-la-mật-đa không có pháp khá được năng hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng? Thiện Hiện! Chẳng phải.

Bạch Thế Tôn! Vì tức không, năng hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng? Thiện Hiện! Chẳng phải.

Bạch Thế Tôn! Vì lìa không, có pháp khá được năng hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng? Thiện Hiện! Chẳng phải.

Bạch Thế Tôn! Vì tức không năng hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng? Thiện Hiện! Chẳng phải.

Bạch Thế Tôn! Vì lìa không, có pháp khá được năng hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng? Thiện Hiện! Chẳng phải.

Bạch Thế Tôn! Vì tức không năng hành không chẳng? Thiện Hiện! Chẳng phải.

Bạch Thế Tôn! Vì lìa không, có pháp khá được năng hành không chẳng? Thiện Hiện! Chẳng phải.

Bạch Thế Tôn! Vì tức Bát-nhã Ba-la-mật-đa năng hành không chẳng? Thiện Hiện! Chẳng phải.

Bạch Thế Tôn! Vì lìa Bát-nhã Ba-la-mật-đa có pháp khá được năng hành không chẳng? Thiện Hiện! Chẳng phải.

Bạch Thế Tôn! Vì tức sắc thọ tưởng hành thức thấy năng hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa và hành không chẳng? Thiện Hiện! Chẳng phải.

Bạch Thế Tôn! Vì lìa sắc thọ tưởng hành thức thấy có pháp khá được năng hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa và hành không chẳng? Thiện Hiện! Chẳng phải.

Bạch Thế Tôn! Vì tức sắc thọ tưởng hành thức thấy không, năng hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa và hành không chẳng? Thiện Hiện! Chẳng phải.

Bạch Thế Tôn! Vì lìa sắc thọ tướng hành thức thấy không, năng hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa và hành không chẳng? Thiện Hiện! Chẳng phải.

Bấy giờ, Thiện Hiện bèn thưa Phật rằng: Nếu vậy Bồ-tát lấy những pháp nào năng hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa và năng hành không?

Phật bảo: Thiện Hiện! Nơi ý hiểu sao? Người thấy có pháp năng hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa và hành không chẳng? Thiện Hiện thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Chẳng thấy có.

Phật bảo: Thiện Hiện! Nơi ý hiểu sao? Người thấy có Bát-nhã Ba-la-mật-đa và thấy có cái không là chỗ sở hành các Bồ-tát chẳng? Thiện Hiện thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Chẳng thấy có.

Phật bảo: Thiện Hiện! Nơi ý hiểu sao? Người đã chẳng thấy pháp, pháp ấy khá được chẳng? Thiện Hiện thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Chẳng được.

Phật bảo: Thiện Hiện! Nơi ý hiểu sao? Pháp chẳng khá được, và có sanh chẳng? Thiện Hiện thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Chẳng sanh.

Phật bảo: Thiện Hiện! Người đã chẳng thấy, đã chẳng được pháp, sở hữu thật tướng tức là Vô sanh pháp nhẫn của Bồ-tát. Bồ-tát kẻ trọn nên nhẫn như thế bèn đối Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề kham

được nhận ký, cũng gọi đường vô sở úy của Như Lai.

Nếu các BỒ-tát siêng đi đường ấy mà chẳng được Vô thượng Chánh đẳng giác trí, Đại trí, Diệu trí, Tự nhiên trí, Nhất thiết trí trí và Như Lai trí, không có lẽ ấy.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: BỒ-tát vì bởi các pháp không sanh, đối Phật BỒ-đề được nhận ký chẳng? Thiện Hiện! Chẳng phải.

Bạch Thế Tôn! Nếu vậy BỒ-tát làm sao nhận ký BỒ-đề?

Phật bảo: Thiện Hiện! Nơi ý hiểu sao? Người thấy có pháp đối Phật BỒ-đề được nhận ký chẳng?

Thiện Hiện thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Chẳng có thấy. Tôi chẳng thấy có pháp đối Phật BỒ-đề kham được nhận ký, cũng chẳng thấy pháp đối Phật BỒ-đề có kẻ năng chứng, thời chứng, chỗ chứng và do đây chứng, nếu pháp sở chứng đều cũng chẳng thấy.

Phật bảo: Thiện Hiện! Vì tất cả pháp bất khả đắc, vậy chẳng nên nghĩ rằng đối Phật BỒ-đề đây là năng chứng, kia là sở chứng.

Khi ấy, Thiên Đế Thích bèn thưa Phật rằng: Bát-nhã Ba-la-mật-đa như thế rất là sâu thẳm khó

thấy khó giác, vì rớt ráo lìa vậy, nên các loại hữu tình chẳng ít căn lành năng đối Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm như thế biên chép lóng nghe thọ trì đọc tụng.

Bấy giờ, Phật bảo Thiên Đế Thích rằng: Như vậy, như vậy. Như người đã nói. Kiền Thi Ca! Giả sử tất cả hữu tình ở trong châu Thiệm bộ đây thấy đều trọn nên mười thiện nghiệp đạo, nhóm phước như thế đối năng biên chép lóng nghe, thọ trì đọc tụng kinh điển Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm, chỗ được công đức trăm phần chẳng kịp một, ngàn phần chẳng kịp một, cho đến cực số phần cũng chẳng kịp một.

Khi đó có Bí-sô bảo Thiên Đế Thích rằng: Có kẻ đối Bát-nhã Ba-la-mật-đa biên chép lóng nghe thọ trì đọc tụng, chỗ được công đức hơn nơi nhân giả?

Thiên Đế Thích nói: Loại hữu tình kia khi sơ phát tâm hãy hơn nơi tôi, huống đối Bát-nhã Ba-la-mật-đa biên chép lóng nghe, thọ trì đọc tụng, tinh siêng tu học, suy nghĩ đúng lý. Bí-sô phải biết, loại hữu tình kia tức là Bồ-tát. Bồ-tát như thế chỗ được nhóm phước hơn khắp tất cả thế gian trời, người, a-tổ-lạc thấy. Bồ-tát như thế chỗ được nhóm phước cũng hơn Dự lưu, Nhất lai, Bất hoàn, Ứng quả, Độc

giác. Cũng hơn Bồ-tát xa lìa Bát-nhã Ba-la-mật-đa phương tiện khéo léo tu hành Bồ thí, Tịnh giới, An nhẫn, Tinh tiến, Tịch lự Ba-la-mật-đa và các công đức khác.

Bí-sô phải biết: Nếu các Bồ-tát như nói tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa phương tiện khéo léo, các Bồ-tát này hơn khắp tất cả thế gian trời, người, a-tổ-lạc thủy. Thế gian trời, người, a-tổ-lạc thủy đều nên cúng dường. Sở dĩ vì sao?

Vì các Bồ-tát này đối Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm năng hành như nói, chuyển theo rất ráo. Các Bồ-tát này năng nói năm giống tánh Nhất thiết trí trí khiến chẳng đoạn tuyệt, thường chẳng xa lìa chư Phật Thế Tôn, thường chẳng xa lìa tòa diệu Bồ-đề, thường năng cứu vớt các loại hữu tình đắm ngấm bùn sanh tử. Các Bồ-tát này khi học như thế thường học pháp Bồ-tát sở nên học, chẳng học pháp Nhị thừa sở nên học. Các trời thần thấy thường theo ủng hộ, bốn Đại thiên vương đi đến chỗ kia cúng dường cung kính tôn trọng, đều nói lời này: “Hay thay, Đại sĩ! Nếu siêng tinh tiến học pháp chúng Bồ-tát sở nên học, chóng sẽ ngồi yên tòa diệu Bồ-đề, mau chứng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề. Như Thiên vương xưa đã dâng bốn bát, chúng tôi cũng sẽ phụng dâng”.

Bí-sô phải biết: Các Bồ-tát này Thiên Đế chúng tôi còn phải qua đến chỗ kia cúng dường cung kính, huống là các thiên thần khác.

Bí-sô phải biết: Các Bồ-tát này khi học như thế, tất cả Như Lai và các Bồ-tát, chư thiên long thần thường theo giữ hộ. Nhờ nhân duyên đây, thế nguy ách thân tâm buồn khổ đều chẳng xâm hại, bấy nhiêu tật bệnh cũng lại chẳng sanh.

Bí-sô phải biết: Các Bồ-tát này được thắng lợi hiện pháp như thế thấy, công đức đời sau vô lượng vô biên. Khi ấy A-nan-đà trộm khởi nghĩ này: Đế Thích Thiên chủ vì tự biện tài khen nói công đức Bồ-tát như thế, hay là oai thần Như Lai gia bị?

Khi ấy Thiên Đế Thích nhờ oai thần Phật biết điều A-nan-đà đã nghĩ nơi tâm, thưa rằng: Bạch Đại đức! Chẳng phải biện tài tôi, đều là oai thần Như Lai gia bị.

Bấy giờ, Phật bảo A-nan-đà rằng: Như vậy, như vậy. Nay Thiên Đế Thích nhờ oai thần Phật nói được như thế.

Khánh Hỷ phải biết: Nếu khi Bồ-tát đối Bát-nhã Ba-la-mật-đa suy gẫm tu học, tất cả ác ma thế giới ba ngàn đều sanh nghi sợ, đồng nghĩ lên rằng: Các Bồ-tát đây vì ở trung gian bèn chứng thật tế rơi

**bạc Nhị thừa, hay tới Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề
quay xe diệu pháp làm trống cảnh giới ta!**

HỘI THỨ NĂM

Phẩm TU HỌC Thứ 21

Lại nữa, Khánh Hỷ! Nếu khi Bồ-tát tu học Bát-nhã Ba-la-mật-đa ngày đêm tinh siêng thường chẳng bỏ lìa, khi ấy ma quyến thuộc như tên đâm tim sợ run lo hoảng đứng ngồi chẳng yên.

Lại nữa, Khánh Hỷ! Nếu khi Bồ-tát tu học Bát-nhã Ba-la-mật-đa ngày đêm tinh siêng sắp đến rốt ráo, khi ấy ma quyến thuộc đi đến chỗ kia hóa làm các thứ sự việc rất đáng sợ hãi, muốn khiến Bồ-tát thân tâm kinh hoàng, đối Đại Bồ-đề tạm lui là đủ.

Lại nữa, Khánh Hỷ! Chẳng phải các Bồ-tát tu học Bát-nhã Ba-la-mật-đa đều bị ác ma làm rối loạn. Nếu các Bồ-tát đời trước nghe Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm đây không lòng tin hiểu, hủy chê phỉ báng, các Bồ-tát này tu học Bát-nhã Ba-la-mật-đa bèn bị ác ma làm rối loạn.

Lại nữa, Khánh Hỷ! Nếu các Bồ-tát nghe Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm nghi ngờ do dự là có hay không, các Bồ-tát này tu học Bát-nhã Ba-la-mật-đa bèn bị ác ma làm rối loạn.

Lại nữa, Khánh Hỷ! Nếu các Bồ-tát xa lìa bạn lành, bạn ác nắm lấy, chẳng nghe chỗ nghĩa sâu thẳm Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Bởi chẳng nghe nên chẳng biết chẳng thấy, làm sao tu học Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm? Các Bồ-tát này tu học Bát-nhã Ba-la-mật-đa bèn bị ác ma làm rối loạn.

Lại nữa, Khánh Hỷ! Nếu các Bồ-tát nhiếp thọ tà pháp, bấy giờ ác ma bèn khởi nghĩ này: Nay Bồ-tát đây là bạn cùng ta, khiến vô lượng người nói bỏ Chánh pháp, mãn sở nguyện ta. Các Bồ-tát này tu học Bát-nhã Ba-la-mật-đa bèn bị ác ma làm rối loạn.

Lại nữa, Khánh Hỷ! Nếu các Bồ-tát khi nghe thuyết kinh Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm, bảo Bồ-tát khác rằng: “Lý thú Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm như thế khó tin khó hiểu, dùng biên chép thọ trì đọc tụng làm gì? Ta hãy chẳng thể đắc nơi nguồn đáy, huống là những kẻ phước mỏng trí cạn thay!”. Các Bồ-tát này tu học Bát-nhã Ba-la-mật-đa bèn bị ác ma làm rối loạn.

Lại nữa, Khánh Hỷ! Nếu các Bồ-tát khinh Bồ-tát khác, bảo lời này rằng: “Ta năng an trụ được hạnh chơn xa lìa, các người đều không có”. Bấy giờ, ác ma vui mừng khoái trá. Các Bồ-tát này tu học Bát-nhã Ba-la-mật-đa bèn bị ác ma làm rối loạn.

Lại nữa, Khánh Hỷ! Nếu khi Bồ-tát tự ý danh họ và sở tu hành công đức Đổ-đa Đầu đà, khinh miệt các chúng Bồ-tát kia khác tu thắng thiện pháp, thường khen ngợi mình, hủy chê người khác; không có các hành trạng tướng chẳng quay lui mà bảo tự có, khởi nghiệp phiền não. Bấy giờ, ác ma bèn vui mừng lớn, khởi nghĩ này rằng: “Nay Bồ-tát đây khiến cung điện cảnh cõi ta chẳng trống, tăng thêm địa ngục, bàng sanh, quỷ giới”. Khi đó ác ma yểm trợ thần lực cho kia khiến càng tăng thêm uy lực biện tài. Do đây nhiều người tin thọ lời nói kia, nhân đây khuyến phát ác kiến đồng bọn. Ác kiến đồng rồi, theo kia học tà. Theo học tà rồi, phiền não lớn mạnh. Vì tâm điên đảo nên khởi ra ba nghiệp đều năng cảm được quả chẳng thể ưa. Bởi nhân duyên đây tăng trưởng ác thú, khiến cung điện ma lại càng đầy rẫy. Do đây ác ma vui mừng nhảy nhót khôn xiết, ra làm các việc tùy ý tự tại. Các Bồ-tát này tu học Bát-nhã Ba-la-mật-đa bèn bị ác ma làm rối loạn.

Lại nữa, Khánh Hỷ! Nếu khi Bồ-tát với kẻ cầu Thanh văn, Độc giác thừa cùng nhau khinh hủy đấu tranh phỉ báng, bấy giờ ác ma bèn khởi nghĩ này: “Nay Bồ-tát đây tuy xa Bồ-đề mà chẳng xa lắm, tuy gần ác thú mà chẳng gần lắm”. Nếu khi Bồ-tát với các thiện nam tử thấy Bồ-tát thừa cùng nhau khinh

hủy đấu tranh phỉ báng, bấy giờ ác ma bèn khởi nghĩ này: “Hai BỒ-tát đây cực xa BỒ-đề, rất gần ác thú”. Khởi nghĩ ấy rồi vui mừng nhảy nhót, tăng uy thế cho kia khiến hai bạn đảng đấu tranh chẳng dứt, khiến vô lượng vô biên các hữu tình đều đối Đại thừa hết sức chán lìa. Các BỒ-tát này tu học Bát-nhã Ba-la-mật-đa bèn bị ác ma làm rối loạn.

Lại nữa, Khánh Hỷ! Nếu các BỒ-tát chưa được ký chẳng quay lui BỒ-đề, ở chỗ các BỒ-tát đã được ký chẳng quay lui BỒ-đề khởi tâm tổn hại đấu tranh khinh miệt mắng nhục phỉ báng. Các BỒ-tát này tùy khởi bấy nhiêu tâm niệm chẳng nhiều ích, lui lại bấy nhiêu kiếp từng tu thắng hạnh, lâu bấy nhiêu thời xa lìa bạn lành, lại chịu bấy nhiêu sanh tử ràng buộc. Nếu chẳng nói bỏ tâm Đại BỒ-đề, hoàn lại bấy nhiêu kiếp mặc áo giáp hoàng thệ siêng tu thắng hạnh không lúc gián đoạn, nhiên hậu mới bỏ lại bấy nhiêu công đức.

Bấy giờ, Khánh Hỷ bèn thưa Phật rằng: Các BỒ-tát này sở khởi ác tâm sanh tử tội khổ là cần trôi lăn bấy nhiêu thời hay ở trung gian cũng được ra khỏi? Các BỒ-tát này đã lui thắng hạnh là cần tinh siêng lâu bấy nhiêu kiếp không lúc gián đoạn, nhiên hậu mới bỏ lại, hay ở trung gian có nghĩa phục hồi?

Phật bảo: Khánh Hỷ! Ta vì Bồ-tát, Độc giác, Thanh văn nói pháp có khởi tội, bỏ lại thiện.

Khánh Hỷ phải biết: Nếu các Bồ-tát gây tội đây rồi tâm không xấu hổ, ôm ác chẳng bỏ, chẳng năng chịu đúng pháp tỏ bày hối lỗi. Ta nói loại kia ở nơi trung gian không nghĩa khởi tội khổ bỏ lại điều thiện.

Nếu các Bồ-tát gây tội đây rồi rất sanh xấu hổ, tâm chẳng buộc ác, tức thì năng chịu đúng pháp tỏ bày hối lỗi, khởi nghĩ như vậy: “Ta nay đã được thân người khó được, đâu cho lại khởi tội ác như thế mất lợi lành lớn lao. Ta nên nhiều ích tất cả hữu tình, tại sao với trong phản làm suy tổn. Ta nên cung kính tất cả hữu tình như tứ thờ chủ, tại sao với trong phản sanh kiêu mạn hủy nhục lấn khinh. Ta nên nhẫn chịu tất cả hữu tình đánh đập quở mắng, đâu cho đối kia phản đem thân ngữ bạo ác gia báo. Ta nên hòa giải tất cả hữu tình khiến kính mến nhau, đâu cho lại khởi lời lẽ bội ác cùng kia tranh chống. Ta nên kham chịu đựng tất cả hữu tình dẫm đi lâu thời in như đường sá, cũng như rường cầu, đâu cho đối kia phản gia lấn nhục. Ta cầu Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề vì vớt hữu tình khổ lớn sanh tử, khiến được Niết-bàn an vui rốt ráo, đâu cho lại muốn đem khổ gia thêm. Ta nên từ nay hết đời vị lai như ngu như câm như điếc như mù, đối các

hữu tình không sở phân biệt. Giả sử chém cắt đầu chân cánh tay, móc mắt xẻo mũi hớt tai cắt lưỡi, cưa xẻ tất cả thân phần chi thể, đối hữu tình kia quyết chẳng khởi ác. Nếu ta khởi ác tức là lui mất đã phát tâm Vô Thượng Chánh đẳng giác, chướng ngại sở cầu Nhất thiết trí trí chẳng năng lợi ích an vui cho tất cả hữu tình được”.

Khánh Hỷ phải biết: Các Bồ-tát này ta nói trung gian có nghĩa ra khỏi tội khổ, bỏ lại điều thiện, chẳng cần lâu qua bấy nhiêu kiếp số. Ác ma đối kia chẳng năng làm rối được, mau chứng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề.

Lại nữa, Khánh Hỷ! Chúng các Bồ-tát cùng kẻ cầu Thanh văn, Độc giác thừa chẳng nên giao thiệp. Nếu cùng giao thiệp chẳng nên ở chung. Giả sử cùng ở chung, chẳng nên cùng kia luận nghĩa quyết chọn, chớ nhân có ấy khởi lòng giận dữ, hoặc lại khiến sanh lời lẽ thô ác, bèn trở ngại Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, cũng hoại vô biên pháp hạnh Bồ-tát.

Nếu các Bồ-tát cùng các thiện nam tử thấy Bồ-tát thừa ở chung, xem nhau tôn trọng, kính thờ phải như Đại sư. Lại khởi nghĩ này: “Kia là bạn lành chơn tịnh chúng ta, đồng chở một thuyền, đồng đi một đường, đồng tới một đích, đồng một sự nghiệp. Lúc học, chỗ học và pháp được học, như do học đây

đều không có khác”. Lại khởi nghĩ này: “Nếu Bồ-tát kia trụ tác ý lần tạp, ta sẽ đối trong chẳng học đồng kia. Nếu Bồ-tát kia là tác ý lần tạp, ta nên đối trong thường học đồng kia”. Nếu các Bồ-tát khi học như thế mau chứng sở cầu Nhất thiết trí trí.

Bấy giờ, Thiện Hiện bèn thưa Phật rằng: Nếu các Bồ-tát vì tận nên học hay vì chẳng sanh nên học, vì là nên học hay vì diệt nên học, là học Nhất thiết trí trí chẳng?

Phật bảo: Thiện Hiện! Nếu các Bồ-tát khi học như thế, chẳng học Nhất thiết trí trí.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Duyên nào khi Bồ-tát học như thế chẳng học Nhất thiết trí trí?

Phật bảo: Thiện Hiện! Nơi ý hiểu sao? Phật chứng chơn như cực viên mãn, nên nói gọi Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác. Chơn như như thế có thể nói là tận cho đến diệt chẳng?

Thiện Hiện thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Chẳng thể nói. Vì có sao? Chơn như vô tướng chẳng thể nói tận cho đến diệt vậy.

Phật bảo: Thiện Hiện! Vậy nên, Bồ-tát khi học như thế chẳng phải học Nhất thiết trí trí. Nếu các Bồ-tát chẳng vì tận nên học, cho đến chẳng vì diệt

nên học, khi học như thế là học Nhất thiết trí trí, cũng học Bát-nhã Ba-la-mật-đa, cũng học Phật địa lực vô úy thủy vô biên Phật pháp.

Thiện Hiện phải biết: Nếu các Bồ-tát khi học như thế đến bờ kia tất cả học rốt ráo, thiên ma ngoại đạo đều chẳng thể đè được, diệt trừ các ác, các thiện viên mãn. Phần ít hữu tình năng học như thế, vậy nên Bồ-tát muốn rơi số rất ít hữu tình ấy, phải siêng tu học phương tiện khéo léo của Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm.

HỘI THỨ NĂM

Phẩm GỐC CHÒI Thứ 22 - 1

Lại nữa, Thiện Hiện! Nếu các Bồ-tát tu học phương tiện khéo léo Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm như thế chẳng khởi tâm cùng hành gốc chòi, chẳng khởi tâm cùng hành keo lẩn, phạm giới, giận dữ, biếng lười, tản động, ác huệ do dự.

Lại nữa, Thiện Hiện! Nếu các Bồ-tát tu học phương tiện khéo léo Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm như thế năng nhiếp được tất cả Ba-la-mật-đa. Ví như thân kiến năng nhiếp thọ đủ sáu mươi hai kiến, như vậy Bát-nhã Ba-la-mật-đa nhiếp thọ tất cả Ba-la-mật-đa. Ví như mạng căn khắp năng nhiếp thọ bao nhiêu các căn, khi mạng căn diệt, các căn diệt theo, như vậy Bát-nhã Ba-la-mật-đa nhiếp thọ tất cả Ba-la-mật-đa. Nếu mất Bát-nhã Ba-la-mật-đa, thì mất tất cả Ba-la-mật-đa. Sở dĩ vì sao? Vì Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm năng nắm giữ được tất cả pháp lành thù thắng, năng diệt trừ được tất cả pháp ác bất thiện.

Vậy nên, Thiện Hiện! Nếu các Bồ-tát muốn nhiếp tất cả Ba-la-mật-đa, nên học Bát-nhã Ba-la-

mật-đa. Nếu các BỒ-tát học được Bát-nhã Ba-la-mật-đa, đối tất cả hữu tình rất tôn rất thẳng.

Lại nữa, Thiện Hiện! Nơi ý hiểu sao? Các loại hữu tình ở thế giới Tam thiên đại thiên đây chừng là nhiều chăng?

Thiện Hiện thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Rất nhiều Các loại hữu tình trong châu Thiệm bộ số ấy hãy nhiều, hưởng cõi ba ngàn.

Phật bảo: Thiện Hiện! Giả sử tất cả hữu tình thế giới Tam thiên đại thiên đều thành BỒ-tát, mỗi mỗi đều đem đồ vui hạng tốt trọn đời cúng dường tất cả hữu tình. Nơi ý hiểu sao? Các BỒ-tát này do nhân duyên đây được phước nhiều chăng? Thiện Hiện thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Rất nhiều!

Phật bảo: Thiện Hiện! Nếu có BỒ-tát tu học Bát-nhã Ba-la-mật-đa như trong gậy móng tay, phước ấy hơn kia vô lượng vô biên. Sở dĩ vì sao? Vì Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thăm đủ nghĩa dụng lớn, năng nhiếp được Vô thượng Chánh đẳng BỒ-đề.

Vậy nên, Thiện Hiện! Nếu các BỒ-tát muốn chứng Vô thượng Chánh đẳng BỒ-đề, muốn làm thượng thủ cho tất cả hữu tình, muốn khắp nhiều ích cho tất cả hữu tình, muốn làm chỗ cho tất cả hữu tình nương tựa, muốn chứng tất cả Phật pháp viên mãn, muốn đi cảnh giới chư Phật thường đi, muốn

dạo chơi chỗ chư Phật đã dạo chơi, muốn làm chư Phật rống như sư tử lớn, muốn dùng một thứ tiếng vì tất cả hữu tình cõi ba ngàn tuyên nói Chánh pháp khắp khiến tất cả được lợi ích lớn, nên học Bát-nhã Ba-la-mật-đa.

Thiện Hiện phải biết: Ta chẳng từng thấy có các Bồ-tát tu học Bát-nhã Ba-la-mật-đa mà chẳng năng được công đức thắng lợi thế gian xuất thế gian.

Bấy giờ, Thiện Hiện bèn thưa Phật rằng: Các Bồ-tát tu học Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm đâu cũng năng được công đức căn lành Thanh văn, Độc giác?

Phật bảo: Thiện Hiện! Công đức căn lành Thanh văn Độc giác, chúng Bồ-tát đây cũng đều năng được nhưng đối trong ấy tâm chẳng muốn trụ, dùng thắng trí kiến xem xét không điên đảo, vượt khỏi Thanh văn và bậc Độc giác; vì kia khai chỉ khiến đều chứng được.

Lại nữa, Thiện Hiện! Nếu các Bồ-tát khi học như thế thời làm ruộng phước chơn tịnh cho tất cả thế gian trời, người, a-tổ-lạc thủy, vượt trên ruộng phước các thế gian Thanh văn, Độc giác, chóng năng chứng được Nhất thiết trí trí, thường chẳng xa lìa Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm. Bồ-tát nếu năng

tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa như thế, phải biết đã đối Nhất thiết trí trí được chẳng quay lui, xa lìa Thanh văn bậc Độc giác thấy, gần kề Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề.

Thiện Hiện phải biết: Nếu các Bồ-tát khởi nghĩ như vậy: “Đây là Bát-nhã Ba-la-mật-đa, ta do Bát-nhã Ba-la-mật-đa sẽ năng dẫn phát Nhất thiết trí trí”. Các Bồ-tát này chẳng hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, cũng đối Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng biết chẳng thấy. Nếu các Bồ-tát chẳng khởi nghĩ ấy, đây là Bát-nhã Ba-la-mật-đa, ta do Bát-nhã Ba-la-mật-đa sẽ năng dẫn phát Nhất thiết trí trí, các Bồ-tát này là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, cũng đối Bát-nhã Ba-la-mật-đa biết được thấy được.

Lại nữa, Thiện Hiện! Nếu các Bồ-tát chẳng thấy Bát-nhã Ba-la-mật-đa, chẳng nghe chẳng giác chẳng biết Bát-nhã Ba-la-mật-đa; đối các pháp chẳng thấy nghe giác biết cũng chẳng phân biệt, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa.

Khi ấy, Thiên Đế Thích khởi nghĩ này rằng: Nếu các Bồ-tát tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa hãy hơn tất cả loại hữu tình, hưởng được Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề. Nếu các hữu tình nghe nói danh tự Nhất thiết trí trí rất sanh tin hiểu hãy là được lợi lành trong người và được sống lâu rất hơn thế gian,

huống phát tâm Vô thượng Chánh đẳng giác; hoặc năng lóng nghe được Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm, các hữu tình này thế gian kính mến, sẽ năng điều ngự tất cả hữu tình.

Khởi nghĩ đây rồi, tức thì hóa làm hương hoa nhiệm màu tung rải lên Như Lai và các Bồ-tát. Đã rải hoa rồi, khởi nguyện này rằng: Nếu các Bồ-tát cầu tới Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, tôi đem công đức căn lành đã sanh nguyện kia Phật pháp mau được viên mãn, nguyện kia sở cầu pháp Nhất thiết trí và pháp vô lậu mau được viên mãn. Làm nguyện này rồi bèn thưa Phật rằng:

Nếu các thiện nam tử Bồ-tát thừa đã phát tâm Vô Thượng Chánh Đẳng Giác, tôi trọn chẳng sanh một ý nghĩ gì khác khiến kia quay lui tâm Đại Bồ-đề. Tôi trọn chẳng sanh một ý nghĩ gì khác khiến các Bồ-tát chán Đại Bồ-đề lui trụ Thanh văn bậc Độc giác thấy. Tôi trọn chẳng sanh một tâm nghĩ gì khác khiến các Bồ-tát lui mất tác ý tương ưng Đại Bi. Nếu các Bồ-tát đã phát đại tâm, tôi nguyện tâm kia càng bội tăng tiến, nguyện Bồ-tát kia thấy các thứ khổ trong sanh tử rồi, vì muốn lợi vui thế gian trời, người, a-tổ-lạc thấy phát khởi nhiều thứ đại nguyện vững chắc: “Ta đã tự độ, cũng phải tính siêng độ kẻ chưa độ. Ta đã tự thoát, cũng phải tinh siêng thoát kẻ chưa thoát. Ta đã tự yên, cũng phải

ting siêng yên kẻ chưa yên. Ta đã tự chứng Niết-bàn rốt ráo, cũng phải ting siêng khiến kẻ chưa chứng đều đồng chứng được Niết-bàn rốt ráo”.

Bạch Thế Tôn! Nếu loại hữu tình đối công đức Bồ-tát mới phát tâm hết lòng tùy hỷ được bao nhiêu phước? Đối công đức Bồ-tát lâu phát tâm tu các thắng hạnh, đối công đức Bồ-tát bậc chẳng quay lui, đối công đức Bồ-tát còn buộc một đời hết lòng tùy hỷ được bao nhiêu phước?

Bấy giờ, Phật bảo Thiên Đế Thích rằng: Núi chúa Diệu Cao cân số biết được, loại hữu tình đây tùy hỷ cùng tâm sanh ra phước đức chẳng thể lường biết được. Cho đến thế giới Tam thiên đại thiên cân số biết được, loại hữu tình tùy hỷ cùng tâm sanh ra phước đức chẳng thể lường biết được.

Khi ấy, Thiên Đế Thích lại thưa Phật rằng: Nếu các hữu tình đối các Bồ-tát từ mới phát tâm cho đến được căn lành Phật công đức chẳng sanh tùy hỷ, hoặc lại đối tùy hỷ công đức kia chẳng nghe chẳng biết, phải biết đều là bị ma nắm giữ, bị ma ám bắt, là bè lũ ma chết cõi trời ma đến sanh trong đây. Sở dĩ vì sao?

Nếu các Bồ-tát phát tâm Bồ-đề, tu hạnh Bồ-tát được chẳng quay lui đến ngói rốt ráo. Có kẻ năng

đôi kia khởi tâm tùy hỷ, định năng phá hoại được các ma dòng họ, chóng năng chứng được Nhất thiết trí trí. Nếu các hữu tình hết lòng kính mến Phật Pháp Tăng bảo, tùy sanh chỗ nào thường muốn thấy Phật, nghe Pháp, gặp Tăng, đôi công đức căn lành các Bồ-tát rất nên tùy hỷ, hồi hướng Bồ-đề chẳng sanh chấp trước. Nếu được như thế mau chứng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, lợi vui hữu tình, phá chúng ma quân.

Bấy giờ, Phật bảo Thiên Đế Thích rằng: Như vậy, như vậy. Như người đã nói. Kiền Thi Ca! Nếu các hữu tình đôi công đức căn lành các Bồ-tát hết lòng tùy hỷ hồi hướng Bồ-đề, chóng năng viên mãn được các hạnh Bồ-tát, mau chứng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề. Nếu các hữu tình đôi công đức căn lành các Bồ-tát hết lòng tùy hỷ hồi hướng Bồ-đề, các hữu tình này đủ thể lực lớn, thường hay dâng thờ chư Phật Thế Tôn. Đôi kinh điển thâm sâu khéo biết nghĩa thú; tùy sanh chỗ nào, được tất cả thế gian cung kính cúng dường; chẳng thấy sắc ác, chẳng nghe tiếng ác, chẳng ngửi mùi ác, chẳng nếm vị ác, chẳng giác xúc ác, chẳng nghĩ pháp ác, chẳng đọa thú ác; sanh trong người trời hưởng vui thắng diệu.

Vì có sao? Kiền Thi Ca! Các hữu tình này năng đôi vô lượng công đức Bồ-tát hết lòng tùy hỷ hồi

hướng BỒ-đề, căn lành tăng tiến, chóng năng chứng được Nhất thiết trí trí, nhiều ích vô lượng vô số hữu tình khiến trụ cõi Vô dư Bát-niết-bàn.

Vì vậy nên, Kiều Thi Ca! Các thiện nam tử thấy trụ BỒ-tát thừa, đối công đức căn lành các BỒ-tát đều nên tùy hỷ hồi hướng BỒ-đề, lợi vui vô biên các loại hữu tình.

Bấy giờ, Thiện Hiện bèn thưa Phật rằng: Tâm đã như huyễn, BỒ-tát làm sao chứng được Vô thượng Chánh đẳng BỒ-đề?

Phật bảo: Thiện Hiện! Nơi ý hiểu sao? Ngươi vì thấy có tâm như huyễn chẳng? Thiện Hiện thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Chẳng thấy.

Phật bảo: Thiện Hiện! Nơi ý hiểu sao? Ngươi thấy huyễn chẳng? Thiện Hiện thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Chẳng thấy.

Phật bảo: Thiện Hiện! Nơi ý hiểu sao? Nếu ngươi chẳng thấy huyễn, chẳng thấy tâm như huyễn; nếu chỗ không huyễn, không tâm như huyễn, ngươi thấy có tâm này năng được BỒ-đề chẳng?

Thiện Hiện thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Chẳng được.

Phật bảo: Thiện Hiện! Nơi ý hiểu sao? Nếu chỗ lìa huyễn, lìa tâm như huyễn, người thấy có pháp này năng được Bồ-đề chăng?

Thiện Hiện thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Chẳng thấy. Tôi đều chẳng thấy pháp tức lìa tâm, nói những pháp nào hoặc có hoặc không. Vì tất cả pháp rốt ráo lìa vậy, nên chẳng thể thi thiết là có là không. Nếu pháp chẳng thể thi thiết có không, thì chẳng thể nói năng được Bồ-đề, vì chẳng phải pháp vô sở hữu năng được Bồ-đề vậy. Do đây Bát-nhã Ba-la-mật-đa cũng lìa rốt ráo, chẳng nên tu khiến, cũng lại chẳng nên có sở dẫn phát. Vô thượng Bồ-đề cũng lìa rốt ráo, làm sao nói được chúng các Bồ-tát nương Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm chứng được Bồ-đề? Vậy nên, Bát-nhã Ba-la-mật-đa lẽ chẳng thể nói năng chứng được Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, vì pháp lìa chẳng đặc pháp lìa vậy.

Phật bảo Thiện Hiện: Hay thay! Hay thay! Như vậy, như vậy. Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm, Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề đều lìa rốt ráo. Vì Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm lìa rốt ráo nên được lìa rốt ráo Vô thượng Bồ-đề. Nếu Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm chẳng lìa rốt ráo, lẽ chẳng phải Bát-nhã Ba-la-mật-đa.

Vậy nên, Thiện Hiện! Chẳng thể chẳng nương dựa Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm được Đại Bồ-đề. Mặc dù chẳng phải pháp là năng được pháp là, mà được Bồ-đề chẳng thể chẳng nương dựa Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm. Vậy nên, Bồ-tát muốn được Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, nên siêng tu học Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm.

--- o0o ---